

Klein György nyolcvan éves

Köszöntjük a világpolgárt

Klein György 1925-ben született Budapesten, és a ráció, az európai reneszánsz, a felvilágosodás, a klasszikus német filozófiai és a polgári, humanista magyar és világirodalom gyermeke.

Életének első hat évét Kárpátalján tölti édesanyjával, akivel aztán Pestre költöznek. 1943-ban érettségizik a Berzsényi Gimnáziumban.

Rövid jogi tanulmányok után – bár ő nem jelentkezett e beosztásért – hirtelen zsidóvá nevezik ki.

Ekkor határozza el, hogy „utána”

nem él többé Magyarországon.

1944-ben a Zsidó Tanács mellett titkárkodva kezébe kerül az Auschwitzi Jegyzőkönyv. Így nem lehetnek illúziói afelől, hogy hová indult el az a menet, ahová őt is beterelték. Békásmegyernél megszökik. Kardos György névre szóló hamis papírokkal bujdosik a háború végéig.

Két évig Szegeden, illetve Pesten orvostudományt hallgat, majd feleségével, Évával együtt 1948-ban Svédországba költözik. Stockholmban befejezi tanulmányait és a Karolinska Intézet munkatársa lesz, majd nyugdíjazásáig, sőt máig, egyik meghatározó vezetője,

1983-tól a Magyar Tudományos Akadémia tagja.

Ezernyi, főleg tumorbiológiával foglalkozó szakcikk publikálása után, Klein a nyolcvanas években kezdett szépirodalmi műveket alkotni. Esszéket írt, s már első „kísérleteivel” érdeklődést keltett előbb Svédországban, majd szerte a világon, végül Magyarországon is.

Klein valamennyi esszéjének magyarra fordítása még várat magára.

Köszöntjük a nyolcvan esztendősvéd-zsidó-magyar világpolgárt. Az embert köszöntjük, aki nyelvünket épp oly tökéletesen beszéli, mint jómagunk. Csodálatos, mosolygató és példamutató.

Kívánjuk: az észnek, a gondolkodó, a tudósan kérdező embernek sugárzó erejét továbbra is bírja, hogy rákérdezhesen továbbra is minden létezőre.

Hogy miért?

Azért mert minden van.

És azért, mert minden véget ér.

De ez sem szentség. Klein szerint, csupáncsak biológiai esemény, amely bármikor bekövetkezhet. De csak az, aki tudja, – Klein György szépen leírt balese-téből (A holló pillantása – „*Korpens blick*” című könyvéből) vett képpel élve – milyen hártavékony, törékeny jégen járjuk mindennapi utunkat, csak az becsüli meg minden pillanatát, mindazt, ami még megadatik a feneketlen sötétség felett.

A társadalomban, amelyben az ész-vesztés lett az általános – igen jól ecsetelte ezt emlékiratainak a „...szülőházám helyett” („...i stället för hemlandet”) című kötetének esszéjében, a zsidóüldözés budapesti képeivel (folyóiratunk adta elő-ször közre magyarul), hogy nincs nagyobb kincs az okos szónál.

Kívánuk Klein György professzor úrnak hosszú, boldog emberi és irodalmi-szellemi termékek tömkelegétől gazdag, jó egészsésgben bővelkedő öregkort.

Dr. Békássy N. Albert

"...három dolgot egyszerre már nem tudok csinálni..."

Klein György rákkutató professzorral Garam Katalin* készített interjút

Klein György magyar származású rákkutató professzor, huszonöt évig az orvosi Nobel-díj bizottság tagja, feleségével, Klein Évával együtt a stockholmi Karolinska Egyetem Tumorbiológiai Intézetének alapítója. Több tudományos akadémia tagjai, idén 80 évesek. A Magyar Tudományos Akadémia ünnepi szimpóziumot tartott tiszteletükre, amelyen mindketten az Akadémia Ezüst Díját kapták. (Korábbi interjúink egyikében Klein György felhívta figyelmemet a svédek XX. századi - szerinte legforradalmibb - "találmányára": az ország az 1960-as évek elején kollektívan áttért a tegezésre. A professzor ezt a demokrácia egyik kifejezésének tartja. A felajánlott tegeződést - nem megilletődöttség nélkül - elfogadtam.)

- Változott-e a magyarsághoz, a magyar nyelvhez, a Magyarországhoz való viszonyod az elmúlt tíz-tizenöt évben?

- Tulajdonképpen nem, ért azonban nemrég meglepetés: a magyar miniszterelnök auschwitz-i beszédében azt mondta, „elengedtük a kezüket”. Amennyire tudom, a magyar kultúrában felnevelkedett zsidók szerint is ez a központi kérdés, akik szá-